

Social hållbarhet - ökat innanförskap

Program

Diarie-/dokumentnummer: KS2019/0202
Beslut: Kommunfullmäktige 2019-12-19
Beredande politiskt organ: Beredning Trygghet och Stöd
Giltighetstid: 2020-01-01 t.o.m. 2027-12-31
Dokumentansvarig: Lena Arnfelt sektorchef Trygghet och Stöd
Senast uppdaterad av: Johan Sjöholm

Innehåll

1. Inledning	2
2. Sammanfattning	2
3. Styrande principer	4
4. Bakgrund.....	5
5. Strategiska mål Kungälv kommun	5
6. Syfte	6
7. Mål.....	6
8. Prioriterade områden.....	7
8.1. Tidiga insatser för barn- och unga	7
8.2. Hälsa	7
8.3. Boende	8
8.4. Utbildning.....	8
8.5. Arbete och sysselsättning	8
8.6. Demokrati och civilsamhälle	9
8.7. Trygghet.....	9
9. Levandegöra.....	10
10 Uppföljning.....	10

1. Inledning

Ett socialt hållbart samhälle bygger på innanförskap. Med innanförskap menar vi att höra till, att min röst är viktig och att jag tillåts bidra. Där medborgaren själv tar ansvar för sin egen situation men där civilsamhälle och myndigheter erbjuder stöd när behov finns.

Utifrån kommunfullmäktiges Vision 2040 utgår vi från att alla medborgare kan och vill bidra till ett gemensamt bästa möjliga Kungälv. Vi vill att alla våra medborgare utifrån sina förutsättningar ska ta ansvar, arbeta och bidra till ett samhälle präglad av trygghet, framtidstro, tillit och tilltro. Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ska innanförskapet på riktigt öka i Kungälvssamhället måste detta ske genom ett ömsesidigt ansvarstagande mellan medborgare, föreningsliv (civilsamhälle), näringsliv, organisationer och myndigheter samt kommunen.

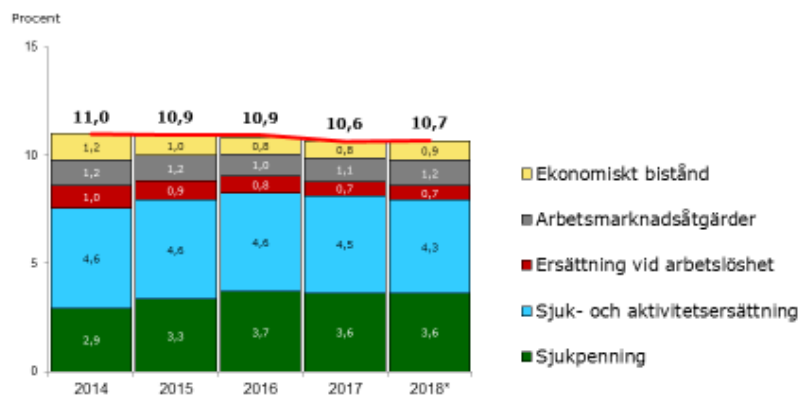
2. Sammanfattning

Vi blir allt fler i Kungälv. Mycket talar för en stark befolkningstillväxt den kommande tioårsperioden. Vårt näringsliv har också vuxit och nya jobb i nya branscher har skapats. Att befolkningen växer och att fler jobb skapas är viktigt för Kungälv, men också för hela vår region. I Västra Götalandsregionen tillhör vi de kommuner som har lägst arbetslöshet och andel försörjningsstöd. Även avseende den viktiga indikatorn fullföljda studier, kan vi notera ett jämförelsevis bra läge. Demografin, med en åldrande befolkning, innebär fortsatta utmaningar och samtidigt tar kommunen emot fler nyanlända än tidigare. Detta ställer nya krav på omsorg, boende, utbildning och arbete. Utanförskap är till viss del koncentrerat till vissa områden. Vi ser utmaningar kring droger, våld och maktutövning i lokalsamhället. Via vår samverkan med hälso- och sjukvården finns vi behov av att samlat möta de utmaningar som finns både kring den fysiska och psykiska hälsan utan att kommunen tar på sig mer ansvar än vad direktiven säger.

Andel helårspersoner 20 - 64 år som försörjs med olika typer av sociala ersättningar var 10,7 procent 2018. Myndighetssamverkan är en förutsättning för att minska denna andel.

Andel "helårspersoner" 20-64 år som försörjdes med olika typer av sociala ersättningar/bidrag, 2014-2018*, KUNGÄLV

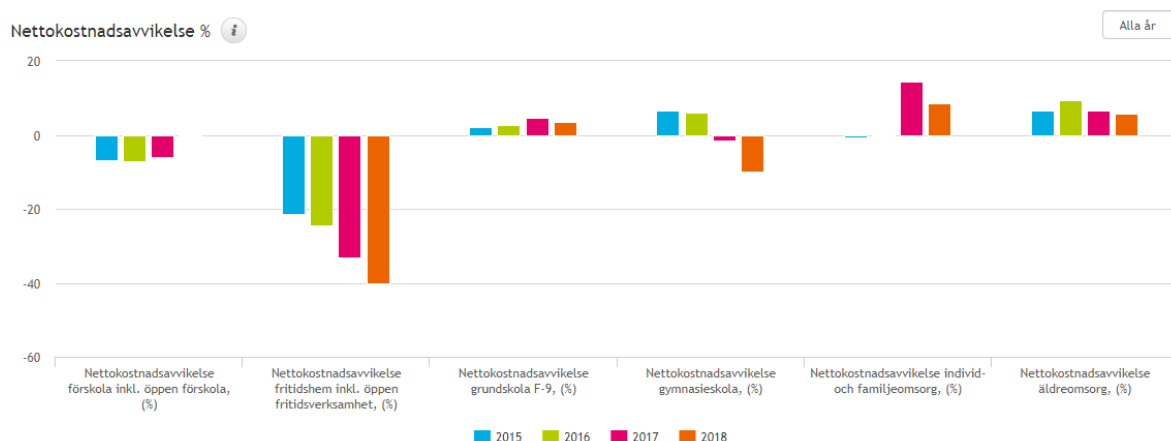

Kommentar: * Begränsat till första halvåret 2018.
Datakälla: SCB:s tabeller över helårsekvivalenter (medelvärd 101005).

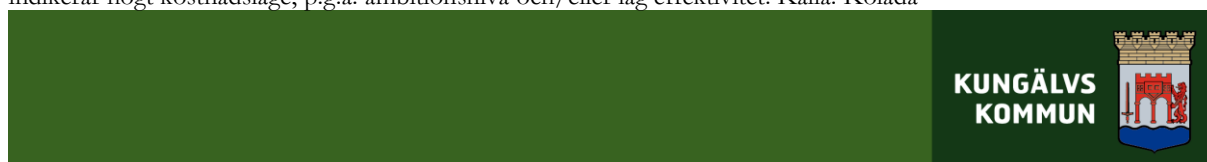
Diagram 1. Andel helårspersoner 20 - 64 år som försörjdes med olika typer av sociala ersättningar. Källa: SCB:s tabeller över helårsekvivalenter framtaget av FoU i Väst GR

För att även fortsättningsvis vara en kommun med låg andel utanförskap måste vi vara kostnadseffektiva och utveckla rätt arbetsmetoder. Med utgångspunkt från nettokostnadsavvikelse som redovisas i kommun och landstingsdata (Kolada) från 2018 ska fortsatt effektivisering och omställning av arbetsmetoder ske.¹ Fokus fram till år 2027 är att utjämna de kostnader som ligger över genomsnittet. Kungälvs kommun ska inom samtliga områden ligga i paritet med kostnadseffektiva och jämförbara kommuner.

Diagram 2. Nettokostnadsavvikelse 2015 - 2018. Källa: Kolada

¹ Koladas nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnad med referenskostnad (statistiskt förväntad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, p.g.a. ambitionsnivå och/eller låg effektivitet. Källa: Kolada

3. Styrande principer

Vi utgår från den kompetenta människan, som kan ta eget ansvar, göra egna val och vara delaktiga. Våra värdeord för att nå dit är ansvar, tillsammans, samverkan, mod och inkludering:

- ta gemensamt *ansvar* för de utmaningar vårt samhälle står inför kring att öka innanförskapet.
- *tillsammans* utveckla innovativa lösningar.
- *samverka* med andra och varandra samt utveckla arbetsmetoderna.
- genom *mod* skapa ett samarbete som ökar effektivitet och hållbarhet i våra organisationer, företag och myndigheter.
- *inkludera* hela Kungälv och öka innanförskapet där medborgarna bidrar till ett gemensamt Kungälv.

Kostnadseffektivitet och hushållande av våra kommuninvånarens skatteintäkter är av högsta prioritet. Utifrån nettoavvikelsen från 2018 ska Kungälvs kommun fram till 2027, inom samtliga områden, ligga i paritet med Sveriges bästa jämförbara kommuner.²

Utgångspunkten för det fortsatta arbetet är att prioritera insatser som ger största möjliga nytta för flest invånare i vår kommun. För oss är därför det främjande- och förebyggande perspektivet en självklarhet. Vi ska arbeta utifrån generella insatser med högre dosering, där behoven är som störst. Vi ska även fortsättningsvis följa effekter av insatserna på individnivå.

Styrande principer för vårt fortsatta arbete inom gällande lagstiftning är:

- Främja det friska och stötta till ökat innanförskap.
- Aktivt motverka ofrivillig ensamhet.
- Tidiga insatser med fokus att skapa största möjliga nytta för individen och samhället.
- Stödja föräldrar till att vara just föräldrar.
- Effektiv myndighetssamverkan där individen står i centrum utifrån en samtyckesmodell.
- Via digitalisering skapa möjlighet till ökad kvalitet av olika välfärdstjänster.
- Utvecklingsarbete ska ha tydlig systematik kring förankring, genomförande, överlämning samt finansiering.

---

² Källa Kolada

4. Bakgrund

Utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål minskad segregationen gav kommunstyrelsen inför 2015 förvaltningen i uppdrag att ta fram en social översiktsplan. Första steget innefattade en analys kring den sociala hållbarheten i Kungälv kommun, både utifrån hela Kungälvssamhället och geografiska områden. Andra steget innefattade en övergripande inriktning kring prioriterade områden, organisering och uppföljning. I tredje steget preciserades målen att:

- innan 2020 minska utanförskapet med 20 procent.
- innan 2020 ska utanförskapet halveras i de mest utsatta områdena i Kungälv kommun.
- alla nyanlända vuxna ska, efter avslutad etableringsperiod (2 år), finnas i arbete alternativt utbildning

I *Halvtidsuppföljning social hållbarhet 2018* genomfördes en uppföljning av de tre målen (se ovan). Utifrån målen att minska utanförskapet med 20 procent och 50 procent i de mest utsatta områdena, redovisas en positiv utveckling under mätperioden. Positiva resultat kan även ses utifrån tredje målet när det gäller nyanlända i arbete eller utbildning.

Kommande utmaningar kan inte Kungälv kommun själva lösa. I dagsläget har 70-tal aktörer tecknat *Sambällskontrakt 2020*. Kontraktet är inte juridiskt bindande utan är en gemensam avsiktsförklaring kring minskat utanförskap och ökat innanförskap i vår kommun. Att Kungälv kommun har samlat civila samhället, hälso-och sjukvården, näringslivet, polisen, räddningstjänsten i en gemensam samverkan är en oerhörd styrka. En samverkan som redan nu medfört ökade möjligheter till arbete och sysselsättning, men även olika främjande- och förebyggande insatser.

Utifrån *Sambällskontraktet 2020* är uppdraget tydligt. År 2020 ska mål och delmål genomlysas, därefter utgör år 2027 och 2037 kommande kontrollstationer.

5. Strategiska mål Kungälv kommun

Av kommunfullmäktiges beslutade strategiska mål avser nedanstående social hållbarhet. Målen utgör plattformen för programmet.

- Ge goda förutsättningar för livslångt lärande.
- En trygg omsorg med valmöjligheter genom livet.
- Ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar.
- Alla medborgare ska ha möjlighet att delta i rikt och aktivt kulturliv.
- Medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen
- Sveriges lägsta arbetslöshet där utbildning, arbete och sysselsättning för de som står längst från arbetsmarknaden

I budget 2019 - 2020 gavs beredningen för Trygghet och Stöd i uppdrag att revidera social översiktsplan. För att tydligare målstyrning har programmet delats upp i tre dokument utifrån kommunens policy för styrdokument.³

- *Programmet för social hållbarhet* är ett långsiktigt och visionärt dokument, med fokus på frågan *vad* Kungälv kommun ska uppnå kring ökad social hållbarhet och innanförskap. Programmet sträcker sig fram till 2027 och antas av kommunfullmäktige.
- *Social översiktsplan (SÖP)* svarar på frågan *hur* och konkretiserar; åtgärder, ansvar, tidsplan, prioriteringar samt ekonomiska konsekvenser. Planen sträcker sig fram till 2023 och antas av kommunstyrelsen.
- *Handlingsplan Folkhälsa och Social hållbarhet* innefattar en årlig inriktning utifrån framtaget program och plan. Antas av förvaltningsledningen.

6. Syfte

Tillsammans bygger vi gemensamt ett socialt hållbart Kungälvssamhälle. Syftet är att tillsammans med civilsamhället, näringslivet, hälso- och sjukvården och övriga offentliga institutioner öka innanförskapet i vår kommun. Kostnader och utfall ska ligga i paritet med de bästa jämförbara kommunerna i Sverige.

7. Mål

Vid uppföljning av program social hållbarhet ska Kungälv kommun utgå från de indikatorer i Kolada som berör den sociala hållbarheten.⁴ Målen är att, inom ramen för gällande lagstiftning:

- Kungälv kommun inom samtliga områden ska ligga i paritet med de bästa och mest kostnadseffektiva kommunerna i Sverige.

Vår indikator är att 0,5 procent av befolkning (18 år och äldre) har långvarigt ekonomiskt bistånd. Utifrån kategorin övergripande liknade kommun var medelvärdet 0,6 procent.

- Andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt bistånd ska vara högst 0,5 procent innan 2027.

Vår indikator är att 1,5 procent av den registrerade arbetskraften (25 - 64 år) varit arbetslösa eller sökande i program med aktivitetsstöd under minst sex månader. Utifrån kategorin övergripande liknade kommun var medelvärdet 2,2 procent.

- Andelen långtidsarbetslöshet (25 – 64) år ska vara högst 1,5 procent innan 2027.

Vår indikator är att 90,8 procent av elever i åk 9 är behöriga till yrkesprogram vid gymnasiet. Utifrån kategorin övergripande liknade kommun var medelvärdet 89 procent.

- Behörighet till yrkesprogram vid gymnasiet ska vara lägst 92 procent innan 2027.

³ Policy för styrdokument, Dnr KS 2016/0966, beslutad av kommunfullmäktige 2016-11-10

⁴ Kolada är en databas som rådet för kommunala analyser tagit fram.

Vår indikator är att 170 hushåll har antingen socialt kontrakt eller annan typ av socialt boende i Kungälv kommun.

- Antalet hushåll med sociala kontrakt eller annat typ av socialt boende ska minska med minst 40 procent.

8. Prioriterade områden

Utifrån befintliga resurser och budgetram prioriteras följande områden.

8.1. Tidiga insatser för barn- och unga

Barn och unga är en prioriterad målgrupp, forskning pekar på möjligheten att skapa goda och sunda vanor ökar ju tidigare dessa initieras. Fokus är på att uppnå goda livsvillkor och levnadsvanor genom tidig upptäckt, samverkan och tidiga åtgärder.

- Tillvarata föräldraengagemang och befintliga nätverk - fler vuxna kring barn och unga.
- Generella insatser kring goda levnadsvanor bland barn och unga, med särskilt fokus på allmän drogprevention.
- Insatser kring barn- och ungdomars psykiska ohälsa via fortsatta integrerade satsningar (ex familjecentrerat arbetssätt).
- Tydliga samverkansformer mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, förskola och skola med inriktning på gemensamt ansvarstagande, tydlig rollfördelning samt vid behov överföra information mellan myndigheter utifrån vårdnadshavares eller individens samtycke.
- För en objektiv, rättvis och effektiv handläggning via digitalisering skapa en enkel väg in till myndighetskontakter.

8.2. Hälsa

Hälsan hos en befolkning beror på många olika faktorer och kan ses som resultatet av ett samspel mellan individ och samhälle. Fokus är på att skapa förutsättningar för en god jämlik och jämställd hälsa i hela Kungälv kommun och minska de påverkbara hälsoklyftorna.

- Stimulera hälsosamma val och eget ansvar.
- Främja seniorhälsa - ett aktivt liv utan ofrivillig ensamhet.
- Främja hälsan för personer med funktionsnedsättningar.
- Skapa förutsättningar för fysisk aktivitet i samverkan med samhällsplaneringen.
- Ett utvecklat samlat drogförebyggande arbete med särskilt fokus på att förmedla kunskap om skadlighet samt begränsa tillgängligheten.

8.3. Boende

Övergripande inriktning är en social hållbar samhällsplanering, som tidigt i processen skapar förutsättningar att bryta boendesegregation och skapa en mångfald i alla bostadsområden.⁵ Fokus är på blandande upplåtelseformer, bra bostäder och samhällsservice.

- Blandad bebyggelse för god folkhälsa och gemenskap.
- Insatser för en tillgänglig allmännytta, där alla har möjlighet till ett förstahandskontrakt.
- Underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden.
- Underlätta bokedjan för äldre.
- Närvarande samhällsservice i områden med socioekonomiska utmaningar.

8.4. Utbildning

Fullständig skolgång och en meningsfull fritid är nyckelfaktorer för att våra barn och unga ska lyckas i framtiden. Fokus är på att alla förskolor, grundskolor och gymnasieskola ska ha en likvärdig kvalitet och skapa förutsättningar att nå nationella mål och utveckla sina kunskaper.

- Tillgodose en trygg och utvecklande lärmiljö.
- Ökad måluppfyllelse och tydliggörande av förskolans och skolans kompensatoriska uppdrag.
- Biblioteket ska vara en neutral mötesplats och bidra till likvärdiga förutsättningar inför skolstart och fortsatta studier.
- Verka för att barn och ungdomar med olika bakgrund går på samma skola.
- Ökad inkludering i befintligt föreningsliv och kulturskola för en meningsfull fritid för alla barn i Kungälv kommun.
- Skapa möjligheter för vuxna att utbilda sig för en etablering på arbetsmarknaden utifrån faktiska behov.

8.5. Arbete och sysselsättning

För att bidra till vår gemensamma välfärd ska alla som kan och behöver, arbeta. Fokus är ökad sysselsättning och lägre generell arbetslöshet i hela kommunen med särskild inriktning på områden med socioekonomiska utmaningar samt bland gruppen nyanlända.

- Stimulera till att öka ungas möjlighet till arbete och studier, där inga ungdomar i Kungälv kommun går sysslolösa.
- Koppla försörjningsstöd till motkrav på arbete, sysselsättning och utbildning.
- Digitalisera kommunens sociala ärendehantering för att personer snabbare ska komma i arbete, utbildning eller sysselsättning.
- Utifrån Samhällskontraktet med näringsliv och civilsamhället stimulera till fler lösningar för att skapa förutsättningar för arbete och sysselsättning bland nyanlända kvinnor, exempelvis matcha SFI med praktik.
- Utifrån Samhällskontraktet med näringsliv och civilsamhälle förbättra funktionshindrades förutsättningar för arbete och sysselsättning.

⁵ Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation Diarienummer: Ku2018/01462/D

- Förebygga långtidsarbetslöshet genom att matcha den arbetslöse mot arbete/praktik efter behov i näringsliv och i kommunens egna verksamheter.
- Utifrån Samhällskontraktet med näringsliv och civilsamhälle verka för en effektivare etablering på arbetsmarknaden.

8.6. Demokrati och civilsamhälle

Det är en stor utmaning för demokratin när delar av befolkningen varken deltar eller känner sig delaktiga.⁶ Fokus är högt deltagande i allmänna val och i demokratiska processer mellan valen.

- Insatser för att öka valdeltagande i områden med särskild låg andel.
- Förstärka barns och ungdomars inflytande och delaktighet.
- Vidareutveckla kommunens arbete med partnerskap och överenskommelser med civilsamhället.
- Utveckla nya ersättningsmodeller för att stimulera ett inkluderande föreningsliv som vänder sig till fler deltagare från olika samhällsgrupper.
- Stärka kulturens och bibliotekens roll som främjare av demokratisk delaktighet.

8.7. Trygghet

Människors trygghet är viktig ur flera aspekter, inte minst hur vi upplever varandra. Otrygghet begränsar människors liv och lämnar den offentliga miljön till destruktiva krafter. Ökad trygghet och minskad brottslighet är nödvändigt i områden med socioekonomiska utmaningar, men också för att samhället i stort ska vara tryggt. Utifrån ökad trygghet och minskad brottslighet är fokus på ett brett samarbete på alla nivåer mellan myndigheter, näringsliv och civilsamhället.

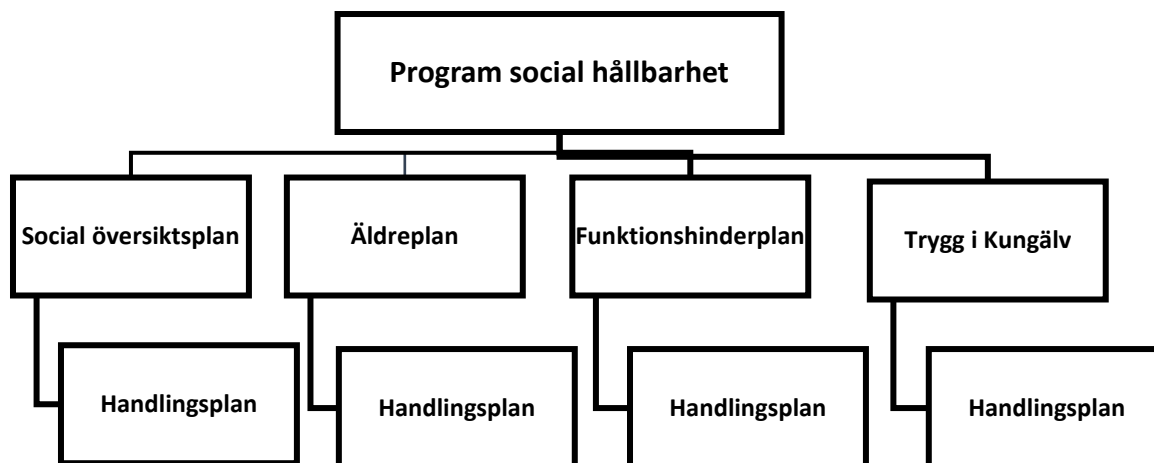
- Motverka våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld.
- Insatser mot narkotika och missbruk.
- Främja det brottsförebyggande arbetet.
- Fortsatt och förstärkt områdesbaserat arbete och strukturerad samverkan med polisen.
- Åtgärder mot organiserad brottslighet och maktutövning i lokalsamhället.
- Motverka våldsbejakande extremism.

⁶ Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation Diarienummer: Ku2018/01462/D

9. Levandegöra

Programmet social hållbarhet ska ses som ett paraply för ett socialt hållbart Kungälv. Programmet ska konkretiseras med planer kring olika områden såsom; social översiktsplan, äldreplan, funktionshinderplan och Trygg i Kungälv av kommunstyrelsen.

Bild 1. Översikt program social hållbarhet med underliggande planer och handlingsplaner

Syfte, mål och inriktning är långsiktiga. Arbetet sker gemensamt i alla kommunens verksamheter och bolag samt stiftelse. Arbetet sker även med civilsamhället och samhällskontraktets olika aktörer, där Kungälvs kommun är sammankallande. Framtida utmaningar möts under resans gång.

Programmet ska publiceras på kommunens hemsida tillsammans med övriga styrdokument.

10. Uppföljning

Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för programmet och ska tillse att det är ändamålsenligt. Om det under perioden visar sig att programmet behöver uppdateras ska behovet initieras till berörd instans. En uppföljning startar redan 2020 och ska följas upp 2023 och 2027.

Uppföljning och ansvarsfördelning av programmets mål integreras i Kungälvs kommuns ordinarie system för uppföljning.